

Strafferetsplejen i Grønland.

I geografisk Tidsskrift (14. Bind, 5.—6. Hæfte) har jeg for nylig haft Lejlighed til at omtale de mindre hyggelige Retstilstande, der herske blandt de indfødte ved den af Staten i Aaret 1894 oprettede Missions- og Handelsstation ved Angmagssalik paa Grønlands Østkyst. I Artiklen er fremhævet, paa hvilket lavt Standpunkt de derboende indfødte staa i moralsk Henseende, hvor let Giftermaal mellem dem komme i Stand og atter løses, hvor let de til Tider tage sig deres Ansvar over for Familiens Underhold, hvilket ukunstlet Ceremoniel der iagttages ved Begravelsen af de døde, idet de enten kaste Liget i Havet eller lægge det paa Strandbredden ved Lavvande, for at det ved indtrædende Højvande kan skylles bort o. s. v. Ligeledes er i bemeldte Artikel omtalt, at Selvmord ere, om just ikke hyppige, saa dog ikke ganske sjældne (som Regel begaas Selvmord, naar vedkommende er meget syg, og der ikke er nogen, der efter den syges naturlige Død kan foretage Begravelsen), og at der ogsaa i Angmagssalik-Eggen forekomme flere Tilfælde af Drab, der som Regel begaas af Hævn, men at Skinsyge ogsaa ofte spiller en sørgelig Rolle i disse uhyggelige Tildragelser, samt at Mord ogsaa kan foregaa med en Kærlighedsgerning eller Velgerning som Motiv. Som Eksempel paa dette sidste er i Handelsbestyrerens Dagbog bl. a. anført, »at da en af Mændene ved en

Boplads ikke kom hjem en Aften, antog man ham for omkommen i Kajak, hvorfor hans Kone klædte deres yngste Barn, der var et Par Maaneder gammelt, paa for at kaste det i Havet, da hun mente ikke at kunne ernære det selv og af Medlidenhed med det lille Væsen«.

Saaledes som her skildret, vare Forholdene til Dels ogsaa i Vestgrønland, da Hans Egede ankom dertil i 1721, hvorom de fra den Tid foreliggende Beretninger afgive tilstrækkeligt Bevis. Den grønlandske Samfundsorden paa den Tid var i Hovedsagen kommunistisk, men der eksisterede dog enkelte Love og Vedtægter særlig for saadanne Tilfælde, hvor der var Tale om en mere skarp begrænset Ejendomsret; dette gjaldt fornemlig for Jagt og fundet Gods samt i Arvesager. Samfundets Overhoveder vare de saakaldte Angakut, der baade vare i Besiddelse af gejstlig og verdslig Magt og tillige optraadte som Læger, men som ellers førte et lige saa tarveligt Liv som deres andre Landsmænd. — Det vilde her føre for vidt at komme nærmere ind paa at omtale de Forretninger, der paahvilede disse Angakut, som havde en vidunderlig Magt over deres Landsmænd, og hvis Ord altid bleve troede. Hans Egede havde en svær Kamp at bestaa med disse »Samfundsoverhoveder«, og først da deres Magt blev brudt, kunde der være Tale om Fremgang for Kristendommen.

Med Hensyn til Rettergangen i Grønland i den hedske Tid, har den bekendte Forfatter, Dr. H. Rink, givet en Skildring af Forholdene¹⁾, hvilken jeg her skal citere: »Rettergangen bestod, som bekendt, deri, at Parterne procederede selv i Overværelse af en Kreds af Tilhørere, ved Spottesange eller Nidviser, der ledsagedes af Trommespil og gestikulerende Dans, og i hvilke de gensidig bebrejdede hinanden deres Laster og Svagheder. Dommerne vare alle Tilhørerne, altsaa den offentlige Mening, og Straffen bestod i disses Spot eller Misbilligelse. Disse Forsamlinger vare

¹⁾ Eskimoiske Eventyr og Sagn. København 1866.

en nødvendig Modvægt mod det isolerede Livs sløvende Virkning og holdt navnlig den offentlige Retsbevidsthed i Live. Foruden denne Justits udøvede den ogsaa Dødsstraffe, nemlig dels ifølge Angakuts Sigtelse, dels i Form af Blodhævn. Det første Slags Dødsstraffe udøvedes især paa de saakaldte Iliseetsut eller Hekse og Troldmænd, og svarede dels til Hekseprocesser, dels til Straffe for politisk Forbrydelse, nemlig som Indgreb i Angakuts Forretning og Forvanskning af deres Lære. Blodhævnen derimod er en ligefrem Gentagelse af, hvad der har fundet Sted ogsaa i andre Lande, navnlig de skandinaviske; den var ikke at betragte som en vilkaarlig Voldsgerning, men som en Pligt, der af Samfundet paalagdes den dræbtes paarørende for at afskrække fra Voldsgerninger. Det ses desuden af Sagnene, at undertiden alle de i Forbryderens Omegn boende Mænd forenede sig om at hjælpe ved Blodhævnens Udøvelse, og at det blev anset for en Pligt, om end med Livsfare, selv at underrette de paarørende om et begaaet Drab.«

For Hans Egede gjaldt det formentlig fra Begyndelsen af om at søge disse sørgelige Tilstande ændrede ved moralske Midler, thi Grønlænderne vare dengang — lige saa lidt som senere — ikke underkastede de danske Love. Hvilke Instrukser der i saa Henseende ere blevne givne Hans Egede, kendes sikkert ikke nu, hvis han da overhovedet har faaet nogen Instruks vedrørende sit Forhold overfor de indfødte; det ligger nær at antage, at Ordningen af denne Sag, i alle Tilfælde i den første Tid, har været overladt til ham selv, og hans Dagbøger (Relation, Kjøbenhavn 1738) fremvise da ogsaa flere Eksempler paa, at han ikke altid har benyttet sig af moralske Straffemidler. Saaledes omtaler han (4. April 1726), hvorledes han for at indjage Befolkningen Skræk (Grønlænderne havde ladet sig forlyde med at ville overfalde Europæerne ved Kolonien) havde set sig nødsaget til at lade en Grønlænder fra en af Nabo-Øerne føre til Kolonien, hvor han fik »Bolten om

Benene og nogle Hug dertil, hvilket han tog til Takke, og var glad, at han dog kunde beholde Livet«; vedkommende Grønlænder laa i Jærn i tre Dage, hvorefter han blev løsladt »med den Trudsel og Paamindelse, at, hvis man efterdags af hannem eller nogen anden fornam slig Skalkhed, da skulle de uden al Miskundhed døe«.

Et andet Sted i sin Dagbog (15. Januar 1729) omtaler Egede, hvorledes han saa sig nødsaget til »at forrette en liden Eksecution« paa nogle Grønlændere. Han rejste nemlig ud til en af Øerne, hvor han opdagede, at Beboerne i et af Husene havde opført den saakaldte Trommedans, der bestod i lovlig vidt dreven Utugt mellem gifte Folk eller vel rettere »Konebyttene«. Herover blev Egede meget opbragt, »og paa det jeg kunde give min Straf og Trudsel dis bedre Eftertryk, loed jeg dem, ved een af mine Folk, katte paa deres bare Krop, hvilket de med Taalmodighed optog, og lovede, ikke at ville gøre det mere«.

Efter at den grønlandske Handel i nogle Aar havde været drevet for Regeringens Regning, blev den fra 1734—50 overdraget som Monopol til en Købmand Jacob Severin, og fra 1750—74 overgivet i Hænderne paa et privat Interessentskab: det almindelige Handelskompagni, der, lige saa vel som Severin, samtidig maatte paatage sig at underholde Missionen. I Aaret 1774 overtog Regeringen atter Handelen, og siden den Tid er den forbleven i Regeringens Hænder. Hermed bleve Forholdene i Grønland til Dels mere stabile, og en mere betryggende Ordning af saa vel Handelen som Missionens Omraade i vort nordlige Biland iværksattes.

I Aaret 1782, i hvilket Aar der ansattes tvende Inspektører i Landet, en i Nord- og en i Syd-Grønland, udfærdigedes der af Direktionen i Kjøbenhavn en Instruks for Europæerne i Grønland, og denne Instruks er til Dels endnu gældende, i alle Tilfælde paa flere Punkter. Fra nu af sondres der, med Hensyn til Retsforholdene, stadig mellem Europæerne og de indfødte, hine staa under danske

Love, for de indfødte, der ikke henhøre under danske Love, er der foreskrevet visse bestemte Regler, der imidlertid i Aarenes Løb stedse udvides og til Dels forbedres. I det efterfølgende skal jeg nu gøre Forsøg paa nærmere at skildre Strafferetsplejen i Grønland i de sidste ca. 100 Aar, og skal da begynde med de indfødtes Stilling i nævnte Henseende.

I Instruksen af 19. April 1782 handler fjerde Post om, hvorledes de i Landet ansatte Købmænd have at forholde sig over for Grønlænderne; Befolkningens Vel lægges dem stærkt paa Sinde. og der gives dem Anvisning paa, hvorledes de i forskellige anførte Tilfælde skulle behandle de indfødte. Med Hensyn til Strafferetten indeholder Instruksen kun faa og ikke særlig oplysende Bestemmelser; disse omtales i § 1, hvor det hedder: »Skulle noget usømmeligt af Grønlændere begaaes, som enten Tyverie eller andre grove Laster, da maae Kiøbmanden med al Lemfældighed formane dem til at afstaae derfra. Frugter dette ikke, eller Forseelsen er særdeles grov, straffes de derfor efter Omstændighederne og Forbrydelsens Beskaffenhed.«

Dette er, om man saa maa kalde det, den første skrevne Strafferet for Grønlænderne, og den er sikkert ikke altid bleven fortolket paa den mest hensynsfulde Maade over for Befolkningen. Der aabnes ved Straffebestemmelserne en vid Mark for Vilkaarligheden, og denne er vistnok ogsaa i mange Tilfælde traadt lovlig meget i Forgrunden, hvilket ikke er saa underligt, naar man betænker, at Købmandsstanden i Grønland i de Tider ikke altid mødte op med de bedste Repræsentanter, thi det var dengang som Regel næppe sine bedste Sønner, Moderlandet sendte ud til Grønland, om der end kan paapeges mange dygtige og nidkære Betjente ogsaa i de Tider (»Betjente« i Grønland var og er fremdeles en fælles Betegnelse for de i Handels Tjeneste ansatte; de deles igen i Overbetjente \circ : Kolonibestyrere (tidligere Købmænd), Assistenten samt Volontærer, og Underbetjente \circ : Udstedsbestyrere og overordnede

Haandværkere og Fartøjsførere). For øvrigt indskrænkedes Købmændenes Vilkaarlighed og Retsomraade for en stor Del ved Inspektørerne, ligesom Missionen ogsaa ofte havde en Stemme med i vigtigere Sager; ikke at tale om, at Missionærerne ved Kirketugt og andre kirkelige Straffemidler optraadte som Samfundsordenens Haandhævere.

Instruksen af 19. April 1782 med forskellige Ændringer og Tilføjelser vedblev at gælde til Aaret 1873, da der blev udfærdiget en ny Instruks, som senere skal blive omtalt. I Mellemtiden foreligger der enkelte Afgørelser i mere kriminelle Sager blandt Grønlænderne, hvilke Afgørelser blev truffene af Autoriteterne herhjemme.

Saaledes med Hensyn til Horforbrydelsen (jfr. K. Skr. 29. April 1819): »Da den Straf at blive udstødt af Menigheden næppe vilde være et tilstrækkeligt Motiv til at afholde en Grønlænder fra oftere at begaa Hor, saa kunde maaske, i Lighed med hvad der for Island er fastsat, nogle Slag med en Pidsk eller Tamp i fleres Overværelse være en virksommere og mere passende Straf.«

I et andet Tilfælde, hvor to ved en mindre Boplads under Kolonien Frederikshaab boende Søkende bedreve Blodskam med hinanden, har Justitsministeriet under 12. Maj 1848 paa Foranledning af Missionskollegiet resolveret, at da de omhandlede Grønlændere ikke stode i Handelens Tjeneste, kunde de ikke dømmes efter danske Love. »Derimod maa Inspektøren med Missionskollegiets Vidende i Henhold til Instr. 19. April 1782 IV § 1 anses berettiget til, for en Forbrydelse som den omhandlede at anvende en efter Omstændighederne passende Straf, og naar de paa-gældende Personer fjernes fra hinanden, hvilket Inspektøren ved Instruksens §§ 1 og 4 er beføjet til at foranstalte, og Broderen (som den mest skyldige) derhos, i Lighed med hvad der i K. Skr. 29. April 1819 er ytret, tildeles en passende korporlig Revselse, formenes det, at Sagen paa denne Maade rettest vil finde sin Afgørelse.«

Allerede i 1856 havde den bekendte Dr. H. Rink, den-

gang Inspektør i Sydgrønland og senere Direktør for den kgl. grønlandske Handel, sammen med nogle andre Europæere ved Kolonien Godthaab til Indenrigsministeriet indgivet et Forslag om Oprettelsen af Forstanderskaber o: en Institution, der skulde ordne Grønlændernes kommunale Anliggender. Forslaget blev approberet af Ministeriet og Forstanderskaberne forsøgsvis indførte i Sydgrønland. Forsøget mislykkedes imidlertid til Dels og blev endog helt opgivet (1861), men i 1862 blev Institutionen, takket være Dr. Rinks Ihærdighed, atter indført i Sydgrønland ved Ministeriets Anordning og Aaret efter i Nordgrønland, og siden den Tid have Forstanderskaberne virket i Grønland. De for denne Institution gældende Bestemmelser bleve reviderede i 1872 (31. Januar) og nogle af Paragrafferne omredigerede i 1881 (21. April); de ere approberede af Indenrigsministeriet og gælde for alle Grønlændere, der ikke staa i Handelens eller Missionens Tjeneste, thi disse indfødte ere de danske Love underkastede; en Overlevering fra den Tid, da dette Personale bestod af Europæere.

Hvert Kolonidistrikt har sit Forstanderskab, der bestaar af Præsten som Formand, Kolonibestyreren som Regnskabsfører, Lægen, Assistenterne, Overkateketerne (indfødte) og Brødremissionernes (de mähriske Brødre) Forstandere samt derhos for hvert mindre Underdistrikt en indfødt, der vælges af Befolkningen i vedkommende Distrikt, og som enten endnu er en dygtig Kajakfanger eller i alt Fald har været en saadan og kun formedelst Legemssvaghed har opgivet Fangsten. Disse mindre Distrikters Antal og Omfang bestemmes af Inspektøren, som derhos efter Omstændighederne ogsaa kan beskikke andre til Medlemmer af Forstanderskabet. Inspektøren er overhovedet at anse som Forstanderskabernes nærmeste foresatte; hans Anordninger skulle tages til Følge, men kunne indankes for Indenrigsministeriet, til hvilken Autoritet for øvrigt en Afskrift af de paa Møderne førte Forhandlinger hvert Aar indsendes gennem Inspek-

tøren, saaledes at der dog forinden gives Direktoratet Lejlighed til at udtale sig om de foreliggende Spørgsmaal.

Hensigten med Oprettelsen af Forstanderskaber i Grønland var fornemlig at regulere Fattighjælpen, men ogsaa for derved at raade Bod paa Tilbagegangen blandt Befolkningen i økonomisk Henseende, og ved den ommeldte Sammensætning af Forstanderskaberne blev der bl. a. givet enkelte udvalgte Grønlændere Lejlighed til at deltage i Omsorgen for deres Landsmænds Vel. Hvert Forstanderskab har sin særlige Kasse (Kolonikassen), hvis Midler fremkomme ved, at Administrationen aarlig tilskyder en Femtedel af det for de i Distriktet indhandlede grønlandske Produkter udbetalte Beløb, og der er i Bestemmelserne givet nærmere Anvisning paa, hvorledes Midlerne kunne og skulle anvendes, nemlig dels som Understøttelser til Enker og forældreløse eller Erhververe, der ere satte tilbage ved langvarig Sygdom eller uforskyldt Forlis af Redskaber, dels som Fattighjælp til selvforskyldte fattige eller naar almindelig Sygelighedstilstand eller Misfangst medfører virkelig Hungersnød.

Hvad der, efter at Aarets Udgifter ere bestridte, maatte blive tilovers, uddeles derefter blandt de indfødte efter nærmere bestemte Regler 3: den saakaldte Repartition (Bestemmelsernes § 12); heri deltage imidlertid ikke de indfødte, der ere ansatte i offentlig Tjeneste, eller de, der i Aarets Løb have modtaget Fattighjælp.

Efter de nyere Bestemmelser gives Repartition til den vedkommende dels i hans Egenskab af Forsørger, dels af Fanger (Sælfanger). Med Hensyn til Dueligheden som Forsørger erholder hver Husherre saa mange Parter, som Antallet af de Personer, for hvilke han er Forsørger, beløbe sig til; dog udelukkes herfra den Husherre, der lever af Løn i fast offentlig Tjeneste, og er han Husfælle hos en anden Husherre, medregnes han ikke til de Personer, efter hvis Antal Husherrens Parter bestemmes.

Sælfangerne inddeles efter Dueligheden i 3 Klasser;

i 1. Klasse faar hver Fanger 3 Parter, i 2. Klasse 2 og i 3. Klasse 1 Part; desuden faar enhver Konebaadsejer 4 Parter og den, der ejer et Spænd Hunde med Slæde, 2 Parter. Det samlede Antal Parter divideres derefter ind i den til Reparering bestemte Sum, og de herefter hver enkelt tilkommende Beløb udbetales den paagældende konstant. Paa denne Maade kan der til Tider, særlig i visse Distrikter, tilfalde enkelte driftige Erhververe et efter grønlandske Begreber ret klækkeligt Beløb i Repartition, og det kan derfor i flere Tilfælde være føleligt for den paagældende at blive dømt til »Fortabelse af Repartition«, hvilket Straffemiddel ofte anvendes. Før Omredigeringen af Bestemmelserne i 1881 spillede denne Straf dog en større Rolle end nu, idet der dengang ikke gaves Parter til Husherrer, hvorved den Sælfangerne tilkommende Repartition som Regel var større end den er i Nutiden.

De ommeldte foreløbige Bestemmelser for Forstanderskaberne, der ogsaa foreligge i grønlandsk Oversættelse, indeholde følgende Paragraffer om Retsplejen:

§ 20.

Forstanderskabet skal være berettiget til at afgøre alle Retstrætter, navnlig ogsaa mulige Spørgsmaal om Arv, mellem Grønlænderne indbyrdes, hvorom disse maatte henvende sig til det, og skal, for saa vidt Sagen ikke afgøres ved mindelig Overenskomst, dets Kendelse være endelig. Naar Sagens Beskaffenhed taler derfor, skal Forstanderskabet tillige hver Gang tilkalde nogle nærboende, ved Retsind og Klogskab ansete Grønlændere, og den af disse udtalte Formening bør da ikke fraviges uden overvejende Grunde. Forliget eller Kendelsen indføres i Forhandlingsbogen, hvoraf der medgives Parterne en Udskrift.

§ 21.

Naar nogen uden dertil erhvervet Tilladelse bruger en andens Redskaber eller ved saadan Benyttelse endog beskadiger dem eller bemægtiger sig, hvad en anden har

anskudt, uden at oplyse det eller tilbyde ham Part deri eller Vederlag derfor, eller tager fra en andens Rævefælder eller Garn, hvad deri maatte være fanget, men endnu ikke udtaget, eller tager Drivtømmer, som af en anden er slæbt op over Højvandmærke, eller begaar en anden Forseelse, som hermed kan sættes i Klasse, kan Forstanderskabet paalægge ham, foruden Erstatning til den forurettede, tillige en Bøde af indtil 4 Kr., som tilfalder Kolonikassen, eller en anden passende Straf.

§ 22.

Gør nogen sig skyldig i egentligt Tyveri af anden Beskaffenhed end det, som omhandles i § 21, saasom ved at tilvende sig Fødemidler, Klædningsstykker eller andre Ejendele, eller dersom nogen viser aabenbar Genstridighed mod Forstanderne eller andre foresatte eller begaar nogen anden strafværdig Handling, som dermed kan sættes i Klasse, kan Forstanderskabet, foruden at paalægge den paagældende Erstatning for den derved mulig bevirkede Skade, idømme ham en Bøde af indtil 10 Kr. til Kolonikassen.

§ 23.

Erstatning og Bøder blive, naar vedkommende ikke kan udrede dem, at indeholde i Betalingen for, hvad han senere maatte indlevere til Handelen enten selv eller ved andre, hvilket vedkommende Handelsbestyrer er forpligtet til paa Forstanderskabets Anmodning at paase. For saa vidt de indfødte Forstandere maatte finde det tilraadeligt, kan Familiens Overhoved gøres ansvarlig for dens enkelte Medlemmer.

§ 24.

Skulde der begaas Voldshandlinger eller andre større Forbrydelser, hvoriblandt ogsaa Barnefødsel i Dølgemaal, og hvad dermed kan sættes i Klasse, saa vel som gentaget eller under særdeles graverende Omstændigheder udøvet Tyveri, skal Forstanderskabet søge derom at tilvejebringe den Oplysning, som kan erhverves, og derpaa forelægge Sagen for Inspektøren tillige med et bestemt Forslag om,

hvorledes Forbryderen enten ved legemlig Revselse eller paa anden Maade bør afstraffes.

Til Skærkelse af Straffen eller, naar en tiltalt vedvarende søger at unddrage sig fra at give Møde for Forstanderskabet, kan Inspektøren efter Indstilling af dette bestemme, at hans Navn skal offentliggøres.

Ethvert af Forstanderskabets Medlemmer er baade berettiget og forpligtet til, hvor han er eller kan komme til Stede, at træffe saadanne øjeblikkelige Foranstaltninger, som til Opretholdelsen af den almindelige Orden og Sikkerhed ere nødvendige.

Hertil slutter sig Indenrigsministeriets Resolution af 9. Juni 1884 angaaende nærmere Forstaaelse af foreløbige Bestemmelser om Grønlændernes Kasse o. s. v. o: de foran omtalte Bestemmelser; denne ministerielle Resolution omhandler: 1) Kateketers Deltagelse i Repartitionen; 2) at der til Deltagelse i Repartitionen fordres Hæderlighed og Selvstændighed; 3) Forstanderskabernes Ret til at indkalde Vidner m. m.; 4) Forstanderskabernes Virksomhed til at forhindre Udbredelse af smitsom Sygdom.

Hermed er i Grunden nævnt de Bestemmelser — saa vel Straffebestemmelser som, om man saa tør kalde dem, Politivedtægter — der gælde for det grønlandske Samfund, idet dog de Bestemmelser og Anordninger, der ere truffene af Inspektørerne, ikke ere omtalte her; de ere imidlertid alle som Regel baserede paa de foran anførte Paragraffer om Retsplejen, som en nærmere Forklaring af disse Regler, eller ogsaa ere de nærmest at sætte i Klasse med Politivedtægter og høre ikke ind under den egentlige Strafferetspleje.

Det maa sikkert indrømmes, at der ikke for andre Landes Kolonier, hvor Love overhovedet eksistere, gælder en saa kortfattet og lidet udtømmende Straffelov som for vort nordlige Bilands Vedkommende, ligesom man ogsaa hurtigt kan blive enig om, at de foreskrevne Straffe-

bestemmelser ikke kunne kaldes haarde. Dette falder atter sammen med, at der i Grønland, bortset fra Smaarapserier og nu og da mere graverende Tyverier, ikke eller i al Fald meget sjældent begaas større Forbrydelser. Grønlænderne ere overhovedet en fredelskende Nation, hos hvem »Naturen sjældnere gaar over Optugtelsen«; de ere af et barnligt Gemyt og lade sig let lede, særlig naar de mærke, at vedkommende Europæer har Interesse for dem og deres Forhold og, hvad der er det vigtigste, behandler dem ærligt og redeligt. Mange af de Uoverensstemmelser, der i Aarenes Løb ere opstaaede mellem Europæere og indfødte, have utvivlsomt hidrørt fra, at de sidste have følt sig forurettede af vedkommende Europæer, om med eller uden Grund faar staa hen. Det maa her fremhæves til Ros for Grønlænderne — der ere Mennesker ligesom vi andre og derfor ogsaa sidde inde med de samme menneskelige Skrøbeligheder som vi —, at man som fremmed næppe kan tænke sig at kunne leve saa fredeligt og roligt noget Sted i Verden som i Grønland, hvor man undertiden bor ene midt imellem flere hundrede indfødte uden et eneste Øjeblik at behøve at tænke paa sin egen Sikkerhed; man behøver ikke at lukke sin Dør af om Natten, ligesom man kan lade sine Gemmer være uafsaasede, dog maa man herfra helst undtage de Rum, der bruges til Opbevaring af Spise- eller Drikkevarer, thi for denne Fristelse falder mangan ellers brav og retsindig Grønlænder eller Grønlænderinde.

Med Hensyn til de i Grønland forefaldende større og mindre Forbrydelser har jeg i det efterfølgende kun behandlet Tidsrummet fra 1882—92; det kunde selvfølgelig have været af Interesse at undersøge Forholdene lige fra Forstanderskabernes Oprettelse og til Nutiden, men den mig tildelte Frist til Affattelsen af denne Artikel har ikke levnet mig tilstrækkelig Tid til at gaa saa langt tilbage i Forstanderskabernes Historie, hvorfor jeg har maattet indskrænke mig til det ommeldte Tidsrum. Forinden jeg gaar over til at fremsætte Resultatet af mine Undersøgelser i

saa Henseende, maa jeg imidlertid fremkomme med en nødvendig Forklaring om nogle af de anvendte Straffemidler ud over »Fortabelsen af Repartition«, om hvilken jeg har udtalt mig ovenfor; thi flere af disse ville utvivlsomt lyde latterligt og intetsigende for fremmede, der aldrig have været i Grønland. Blandt saadanne Straffemidler skal jeg særlig nævne:

1) Udelukkelse fra »Traktement til Jul og Kongens Fødselsdag«. Fra gammel Tid af er det bestemt, at der hvert Aar til Julen og Kongens Fødselsdag gratis udgives til hvert Individ i Grønland — dog kun til de indfødte — og uafset Alderen et Traktement, bestaaende i $\frac{1}{4}$ Pot Gryn, $\frac{1}{4}$ Pot gule Ærter og $\frac{1}{4}$ Pd. Skibsbrød til hver Person. Tidligere gaves der ogsaa ved de nævnte Lejligheder hver voksen Grønlænder 1 Snaps Brændevin (3: $\frac{1}{16}$ Pot), der dog skulde nydes paa Stedet; denne sidste Skik er imidlertid ophørt i den nyeste Tid og afløst med et passende Kvantum Kaffe og Sukker til hvert voksent Individ. Grønlænderne sætte megen Pris paa disse Traktementer, og det betragtes som en stor Skam at udelukkes fra Andel i dem.

2) Udelukkelse fra at kunne handle og nægtet Adgang til de danske Bygninger (Kirken selvfølgelig undtagen). — Som bekendt har den danske Stat Monopol paa Handelen i Grønland, og der findes ved hver Koloni samt enkelte større Bopladser i Distriktet kun een Butik, hvor de indfødte sælge deres Produkter, og hvor de samtidig tilforhandle sig de Varer, de have Brug for. Naar man kender til grønlandske Forhold, véd man ogsaa, hvilken Pris Grønlænderne — og maaske særlig de grønlandske Kvinder — sætte paa uhindret at kunne stille til den daglige Butikshandel — der som Regel kun foregaar i 2 Timer —, drøfte Dagens Begivenheder med hverandre og se paa alle de Herligheder, Butikken indeholder. Denne Straf virker derfor ogsaa meget føleligt og betragtes ligeledes som en stor Skam.

3) Navns Offentliggørelse ved Opslag i Butikkerne. Der er næppe noget, der virker saa afskrækkende paa Grønlænderne som Helhed taget som Offentligheden. Som Regel kan man under fire Øjne sige en Grønlænder de drøjeste Sandheder og de værste Ubehageligheder, uden at dette gør noget særligt Indtryk paa ham. Er der imidlertid kun een af hans Landsmænd til Stede, faar Piben straks en anden Lyd, thi han udsætter sig da for, at Tredjemand snakker af Skole og Sagen derved bliver bekendt for hans øvrige Bofæller. Værre stiller Sagen sig selvfølgelig, naar flere høre derpaa, ikke at tale om, naar hans Forhold gennem Opslag i Butikken bringes frem for Offentligheden; dér kan nemlig alle læse om ham og hans Forseelse og ved Lejlighed komme med Spydigheder til ham herover. Om det er en Grønlænder eller en Grønlænderinde, det i saa Henseende gaar ud over, er ligegyldigt; de ere som Regel lige ømfindtlige.

4) Afskæring af Haartoppen er en Straf, der kun anvendes i meget faa Tilfælde og som, efter Forholdenes Natur, kun kan eksekveres paa Kvinder. Grønlænderinden har, som Regel, særlig i sine yngre Dage et stort og svært Haar, som hun sætter op paa en egen Maade i en Knude, der rager et lille Stykke op over Baghovedet. Denne Haartop er Grønlænderindens største Prydelse, og ved hver Boplags plejer der gerne at være ivrig Konkurrence om, hvem der har den største Top. Det er derfor den største Skam, der kan overgaa en Grønlænderinde, at faa sin Top skaaret af; derved bliver hun brændemærket for længere Tid, gaar efter Eksekutionen gerne med et Tørklæde om Hovedet for at skjule sin Skam og skyr helst sine Landsmænd saa meget som muligt, særlig Kvinderne, der ikke ere barmhjertige over for hende, men godt kunne spørge hende, hvor hendes Top er bleven af. Denne Straf anvendes dog kun sjældent og altid kun for Barnefødsel i Dølgemaal, Fosterfordrivelse o. l., hvilke Forbrydelser heldigvis ere sjældne i Grønland.

Det vil heraf ses, at de, der have skrevet den »grønlandske Straffelov«, have haft et aabent Øje for Grønlandernes svage Punkt: Frygt for Offentligheden. Vel findes der blandt de 10,000 indfødte i Grønland enkelte skabede Faar — og hvilket Samfund sidder ikke inde med saadanne —, der have bidt Hovedet af al Skam, og paa hvem den offentlige Mening aldeles ingen Indvirkning har — tilsyneladende i al Fald; men heldigvis ere saadanne Tilfælde meget sjældne, til Held for det lille Samfund.

I det ommeldte Tidsrum 1882—92 have de grønlandske Forstanderskaber dømt i følgende Sager, idet man altsaa maa erindre, at Forstanderskaberne i mere indviklede Tilfælde skulle indhente Samtykke af Inspektøren, der har det sin Magt at nedsætte eller skærpe Straffen:

1882.

1. En Kvinde. Tiltalt for Tyveri af Spæk. (Oftere straffet).
2. En Kvinde. Tiltalt for Bedrageri; hun havde modtaget Sælskind som Fattighjælp, hvorefter hun solgte dem i Butikken og brugte Pengene til Indkøb af Kaffe m. m.
3. En Mand. Tiltalt for 2den Gang begaaet Tyveri.
4. En Mand. Tiltalt for at have overfaldet Udstedets Udligger (o: en under Kolonibestyreren sorterende Underkøbmand).
5. Flere Mænd. Tiltalte for at have nægtet at komme en af deres Landsmænd, der formentes at være stedt i Livsfare, til Hjælp, uden at der sikredes dem Betaling derfor.

Dom:

1. Udelukkelse fra Adgang til Handelens Bygninger i 1 Aar. — Opslag i samtlige Butikker i Distriktet om hendes Navn, Forbrydelse og den hende idømte Straf.
2. Udelukkelse fra Traktement til Jul og Kongens Fødselsdag i 1 Aar og nægtet Hjælp med Skind fra Forstanderskabet i samme Tidsrum.
3. Bøde paa 10 Kr. og tilpligtet at erstatte Værdien af det stjaalne (1 Rugbrød).
4. Bøde paa 5 Kr. og mistet sin Repartition for 1 Aar.
5. Mistet deres Repartition for 1 Aar.

6. En Mand og en Kvinde. Tiltalte for at have ført et utugtigt Levned, hvorhos Pigen paa hans Tilskyndelse havde holdt sit Svangerskab hemmeligt og født i Dølgemaal. Endvidere havde han søgt at forlede hende til at afgive falsk Forklaring.	6. Manden 20, Kvinden 10 Slag Tamp.
7. En Mand. Tiltalt for gentaget Tyveri af Sælhunde, fangede i andres Garn, samt for Opsætsighed mod Forstanderen.	7. Bøde paa 8 Kr. og mistet sin Repartition for 1 Aar; endvidere dømt til at udrede i Erstatning 1 Kr. 75 Ø. for hvert Garn, der var blevet ødelagt, samt 2 Kr. for hver stjaalet Sælhund.

1883.

8. En Mand. Tiltalt for Tyveri af Fødemidler.	8. Mistet sin Repartition for 1 Aar.
9. En Mand. Tiltalt for at have sat sig i ulovlig Besiddelse af og afhændet til en anden en Kakkelovn og nogle Træmaterialier, tilhørende vedk. Forstanderskab, samt for Opsætsighed mod Forstanderen.	9. Bøde paa 2 Kr. og Erstatning til den anden Grønlænder af den erlagte Købesum.
10. En Kvinde, gentagne Gange straffet for Tyveri, paa ny tiltalt for samme Forbrydelse.	10. Udelukkelse fra Stedets Butik og øvrige danske Huse; Offentliggørelse af hendes Navn m. m.

1884.

11. En Dreng. Tiltalt for i Forstanderens Navn at have skrevet en Anvisning paa gratis Udlevering af Brød.	11. Udelukkelse fra Handelens Bygninger i 1 Aar.
12. En Mand og hans Søn, begge tidligere straffede, tiltalte, førstnævnte for at have skrevet falske Anvisninger paa Fattighjælp, sidstnævnte for Tyveri af Spæk.	12. Faderen: Udelukkelse fra Handelens Bygninger, fra Traktement og Ret til at søge Fattighjælp ¹⁾ i 3 Aar.
Sønnen: 16 Slag Tamp.

¹⁾ At anvende Udelukkelse fra Andel i Fattighjælp som Strafer ulovligt, og dette Straffemiddel er derfor ogsaa altid blevet kasseret af Inspektøren.

13. En Pige. Tiltalt for Barnefødsel i Dølgemaal og Barne-drab.
14. En Mand. Tiltalt for gentagne Gange at have gjort sig skyldig i mindre Tyveri.
15. En Mand. Tiltalt for Tyveri.

1885.

16. En Mand. Tyveri fra en Kødgrav.
17. En Mand. } Opsætsighed
18. En Kvinde. } mod Forstanderen.
19. En Mand. Overfald paa en Landsmand.
20. En Mand. Usømmelig Adfærd og Opsætsighed mod Forstanderskabet.
21. En Mand. Tyveri af 1 Kr.
22. En Mand. Tiltalt for af Ondskab at have dræbt en anden Mands Hund.

1886.

23. En ung Mand. Tiltalt for grove Bedragerier.
24. En Mand. Laant en Riffel af N. og solgt den til en anden.
25. 2 Mænd. Tiltalte for at have dræbt en anden Mands Hund.

13. 20 Slag Tamp; Haartoppen afskaaren; udelukket fra Traktement i 3 Aar.
14. Bøde paa 10 Kr.
15. Bøde paa 10 Kr.; udelukket fra Ret til at faa Fattighjælp i 1 Aar (se Bemærkning til 12).
16. Tab af Repartition i 1 Aar.
17. } Udelukkede fra samtlige
18. } Handelens Bygninger i 1 Aar, hvorom Opslag sker i Butikken.
19. Tab af Repartition i 1 Aar.
20. Udelukket fra Repartition, indtil han gør Forstanderskabet mundtlig Afbigt, og udelukket fra Traktement i 1 Aar.
21. Bøde paa 5 Kr.
22. Bøde paa 4 Kr.; Erstatning paa 6 Kr.

23. 15 Slag Tamp, udrede Erstatning til de bedragne, Offentliggørelse af hans Navn m. m. i 3 Aar; flyttes til Kolonien (den tiltalte boede ved en mindre Boplads) og anbringes hos en paalidelig Mand.
24. Slap for denne Gang med en alvorlig Advarsel.
25. Hver en Bøde paa 1 Kr.; heraf tilfaldt Halvdelen Kolonikassen, Halvdelen Hundens Ejer.

26. En Mand. Tiltalt for at have dræbt en anden Mands Hund.
27. En Mand med Husstand. Tiltalte for gentagne Gange at have stjaalet Fødemidler og andre Ting fra deres Landsmænd.
28. 2 Mænd. Tiltalte for at have forulempet Kateketen (en indfødt) under Udførelsen af hans Embedsgerning.
29. 2 Mænd. Tiltalte for af Ondskab at have skudt 2 en anden Mand tilhørende Hunde.
30. 2 Mænd. Tiltalte for at have stjaalet Tørv.
31. En Mand, der havde besvangret et ugift Fruentimmer, tiltalt for at have banket hende og trukket hende ved Haaret hen ad Gulvet.
32. En Mand. Tiltalt for at have dræbt en anden Mands Hund.
33. 2 Dreng. Tiltalte for begge i Forening at have mishandlet nogle en Grønlænder tilhørende Hunde; den ene yderligere tiltalt for Tyveri.
26. Bøde paa 1 Kr. til Kolonikassen.
27. Alle udelukkede fra Traktement i 1 Aar, Offentliggørelse af deres Navne m. m.
28. Hver udelukket fra Repartition i 1 Aar.
29. Hver en Bøde paa 5 Kr.
30. Udelukkede fra Repartition i 1 Aar.
31. Mistet sin Repartition i 1 Aar (hans Andel i Repart. vilde have været 13 Kr.).
32. Mistet sin Repartition i 1 Aar og idømt at udrede en Erstatning til Hundens Ejer af 5 Kr.
33. Begge nægtet Adgang i 1 Aar til Butikken og de danske Huse; den for Tyveri tiltalte Dreng fik yderligere 10 Slag Tamp.

1888.

34. En Dreng. Tiltalt for at have begaaet flere Tyverier.
35. En Mand. Tiltalt for at have stjaalet en Pose med Fjer og solgt dem om Bord i et Skib.
36. En Kvinde. Forsøg paa Fosterfordrivelse.
34. Fradømtes indtil videre Traktement til Jul og Kongens Fødselsdag; Offentliggørelse af hans Navn m. m.
35. Udelukket fra Traktement i 1 Aar.
36. Offentliggørelse af hendes Navn og Forklaring om hendes Forbrydelse ved Opslag i Butikken i 2 Aar.

37. En Mand. Tiltalt for at have stjaalet et hvidt Ræveskind fra en Bofælle.
38. En Mand. Tiltalt for Tyveri af Spæk (Tyveriet begaaet af Nød).

1889.

39. En Mand. Tiltalt for voldeligt Overfald paa en Landsmand samt for falsk Forklaring for Forstanderskabet.

40. En Mand. Tiltalt for Indbrudstyveri (i en af Handels Bygninger).

41. En Mand. Tiltalt for at have stjaalet en Hund, dræbt og spist den.

42. En Mand, oftere straffet, tiltalt for flere Tyverier.

43. En Mand. Tiltalt for Forfalskning af en Forstanderskabs-Anvisning.

1890.

44. En Mand. Tiltalt for Tyveri af Kød fra en Kødgrav.

37. Bøde paa 2 Kr.

38. Udelukket fra at handle i 1 Aar og forbudt at vise sig i Nærheden af de danske Bygninger.

39. Mistet Traktement i 2 Aar, hvorhos en Skrivelse om hans Forhold samt Straf af vedk. Forstander vilde være at oplæse for tiltalte i hans Pladsfællers Paahør.

40. Udelukket fra Traktement indtil videre, hvorhos han formentes Adgang til Handels Bygninger og Lejlighed til Fortjeneste som Lejet eller Postmand, Offentliggørelse af hans Navn og Forhold samt endelig, at en Skrivelse om hans Forseelse og den ham idømte Straf af vedk. Forstander vilde være at oplæse for tiltalte i hans Pladsfællers Paahør.

41. Fortabelse af Traktement i 1 Aar og udelukket fra Handel i samme Tidsrum. Da vedkommende oftere havde stjaalet, blev han yderligere dømt til at forflyttes til en anden Koloni, hvor han skulde stilles under Opsigt.

42. Fortabelse af sin Ret til at kunne handle i 1 Aar.

43. Bøde paa 5 Kr.; mistet Repartition og Traktement i 1 Aar.

44. Fortabelse af Repartition i 1 Aar og udelukket fra Handel i samme Tidsrum.

45. En Mand. Tiltalt for Tyveri af tørret Fisk fra et Forraadsrum.
46. En Dreng. Tiltalt for at have stjålet Penge af Udliggerens Pengeskuffe.
47. En ung Mand. Tiltalt for i Hidsighed at have bibragt en anden Grønlænder nogle Knivstik og for at have afbanket ham.
48. En Kvinde. Tiltalt for under Fødslen at have ombragt sit uden for Ægteskab avlede Drengbarn. (Tilstod yderligere under Forhøret, at hun nogle Aar tidligere havde født i Dølgemaal).
49. En Mand. Tiltalt for med Vidende at have forvoldt sin sindssyge Datters Død ved at indgive hende Karbololie. — Vedk. foretog dette Skridt efter Samraad med 7 andre af Bopladsens Fangere.
45. Fortabelse af Repartition i 1 Aar og udelukket fra Handel i samme Tidsrum.
46. Udelukket fra Traktement i 1 Aar (der forelaa formildende Omstændigheder).
47. Udelukket fra Repartition i 1 Aar; blev anbragt ved Kolonistedet under Forstanderens Opsigt og blev forbudt at aflægge Besøg ved andre Steder. — Da hans Opførsel her var fuldt tilfredsstillende, hævedes Internatet efter $\frac{1}{2}$ Aars Forløb.
48. 27 Slag Tamp; Haartoppen afskaaren; stilles under streng Opsigt.
49. 2 i Missionens Tjeneste ansatte afskedigedes; alle 8 mistede Repartition i 1 Aar og udelukkedes fra Traktement i samme Tidsrum (Sagen blev aldrig rigtig oplyst).

1891.

50. En Kvinde. Tiltalt for ved uforsvarlig Omgang med sit nyfødte Barn at have forvoldt dets Død. (Hun havde ladet det ligge ude under aaben Himmel paa det Sted, hvor hun havde født det).
50. Hensattes i Fængsel¹⁾ i 2 Maaneder.

¹⁾ Angaaende dette Fængsel vil nærmere Forklaring gives nedenfor under en anden Sag, foretagen ved den samme Koloni, hvor Sagerne 50 og 51 ere paadømte.

1892.

51. En Dreng (18 Aar gl.). Tiltalt for groft Tyveri i Forbindelse med Indbrud. 52. En Mand. Tiltalt for at have udstedt en falsk Forstanderskabs-Anvisning. 53. En Mand. Tiltalt for Meddelagtighed heri. 54. En Kvinde. Tiltalt for Tyveri. 55. En Mand. Tiltalt for Ran fra en Udligger. 56. 2 Mænd. Tiltalte for at have dræbt to en anden Grønlænder tilhørende Hunde.	51. Hensattes i Fængsel i 1/2 Aar. 52. Udelukket fra Traktament, fra at kunne handle samt fra Repartition i 3 Aar. 53. Ligeledes i 1 Aar. 54. Formentes Adgang til Butikken og Handelens Bygninger i 1 Aar. 55. Mistet Repartition og nægtet Adgang til Butikken i 1 Aar; Bøde paa 10 Kr. 56. Hver en Bøde paa 5 Kr., hvoraf Halvdelen tilfaldt Kolonikassen, Halvdelen Hundenes Ejer som Erstatning.

Herefter er der i det omhandlede Tidsrum afgjort 34 Sager for Tyveri og Bedrageri (4 Kvinder og 30 Mænd), (heraf 5 Tilfælde af Forfalskning af Forstanderskabs-Anvisninger); 4 Sager for voldeligt Overfald samt 5 Sager for Barnefødsel i Dølgemaal, Barnemord og dermed beslægtede Forhold og 13 Sager af forskellig Beskaffenhed; over Halvdelen (61 pCt.) af de behandlede Sager falde ind under Begrebet Tyveri og Bedrageri. Yderligere er der i bemeldte Tidsrum foretaget 21 Sager vedrørende Overtrædelser af Tilhold i forskellige Henseender, hvilke Sager dog ikke kunne henregnes under den egentlige Strafferetspleje og derfor ej heller ere medtagne her.

Der maa sikkert paakomme Læseren en Følelse af, at der er stor Uensartethed med Hensyn til de afsagte Domme i analoge Tilfælde af Forbrydelser. I mange Tilfælde ville disse Uoverensstemmelser imidlertid kun være tilsyneladende, thi Pladsen har ikke tilladt mig at referere Sagerne saa omstændeligt, som de maaske fortjente, og hvorved Uoverensstemmelserne til Dels vilde være blevne hævede. Men samtidig maa det ogsaa erkendes, at Retsplejen er det

svageste Punkt i hele Forstanderskabs-Institutionen; saa længe man kun har med simple Tyveri- og andre dermed beslægtede Sager at gøre, ere Forholdene nogenlunde lette at klare; forekommer der derimod mere indviklede Sager eller Sager af mere alvorlig Natur, kan Stillingen undertiden blive noget vanskelig, da man i Grønland kun raader over faa Straffemidler, og selv om disse varieres noget, kommer man dog let til det Punkt, hvor Forraadet er opbrugt.

At berøve en Grønlænder hans Frihed ved at indespærre ham i kortere eller længere Tid er vel det værste Straffemiddel, man kan anvende; da der imidlertid ikke i Grønland findes Fængsler eller Arresthuse, er man saaledes som Regel afskaaret fra at benytte dette Middel; dog har man i enkelte Tilfælde, hvor Forbrydelsen har været særlig graverende, eller hvor den vedkommende maatte siges at være farlig for Samfundet, set sig nødsaget til at ty til Indespærring; men man maa selvfølgelig være meget varsom med at benytte sig af dette Middel, da det ellers i paakommende Tilfælde ikke vilde have tilstrækkelig Vægt.

Det er for øvrigt meget undskyldeligt, at der i det hele taget kan opstaa Uensartethed i de forskellige Forstanderskabers Behandling af til Dels ensartede Sager. Man maa nemlig i saa Henseende vel betænke, at der eksisterer 12 Forstanderskaber i Grønland, spredte over en lang Strækning og uden noget som helst eller i alle Tilfælde sjældent forefaldende Samarbejde; kun i Afgørelsen af saadanne Sager, der kræve Approbation af Inspektoratet, kan man vente at finde nogen indre Sammenhæng, og det er dog her ikke udelukket, at ogsaa saadanne Sager ikke afgøres ens af begge Inspektørerne, der i saa Henseende ikke have nogen fælles Instruks at rette sig efter, men ere henviste til at handle efter bedste Skøn og Overbevisning. For øvrigt maa der sikkert nu foreligge et saa stort Materiale af Forstanderskabssager, at man uden Tvivl kunde magte at revidere de for Grønlænderne gældende Straffebestem-

melser og bringe noget mere Ensartethed i Behandlingen af Straffesager til Veje.

Som bekendt er Grønland et lukket Land for fremmede, saavel i Henseende til Handel med de indfødte som ogsaa med Hensyn til Besejling af Landet i det hele taget; dette Isoleringsprincip er en Gaade for mange i vor Tid, og det fejler desværre næppe, at Forsøgene paa at bryde — som man har kaldt det — den »kinesiske Mur« ikke ville aftage, men snarere tiltage i Tidernes Løb. Det maa imidlertid ret inderlig haabes, at de stormende, saa længe Grønland er i dansk Besiddelse, maa løbe Hovedet mod »Muren«, thi uden denne vilde den indfødte Befolkning snart gaa til Grunde. At der i det her behandlede Tidsrum af 11 Aar kun er forekommet gennemsnitlig 5 Straffesager om Aaret — og heraf igen over Halvdelen Sager, drejende sig om Tyveri o. l. — paa en Befolkning af noget over 10,000 Individer, maa sikkert kaldes et forholdsvis godt Resultat. Æren herfor tilkommer selvfølgelig i første Række de indfødte selv, men disse ere dog ogsaa i saa Henseende Administrationen megen Tak skyldig, thi havde denne ikke bestræbt sig for at hævde Isoleringsprincippet, havde Forholdene i Grønland sikkert set anderledes sørgelige ud nu. Jeg skal her kun tilføje, at spirituøse Drikke ikke kunne købes af Grønlænderne; skulde Brændevinen engang faa Indpas i Landet, ville Forholdene der sikkert hurtigt forandre sig til det værre. Den Maade, paa hvilken den danske Stat administrerer Grønland, er anerkendt ogsaa i Udlandet, og i den tyske Rigsdag faldt der i sin Tid, da Tydskland agtede at kolonisere i Afrika, Udtalelser, der i høj Grad vare til Ære for Danmark.

Forinden jeg slutter dette Afsnit af min Artikel, skal jeg kortelig referere en for nogle Aar siden i Sydgrønland forefalden Retssag af mere indviklet Natur, hvilket Eksempel for øvrigt afgiver et smukt Bevis paa, hvor korrekt og fornuftigt et Forstanderskab kan optræde i en saa vanskelig Sag.

En gift Sælfanger (indfødt) E. ved en mindre Boplads i Kolonien Julianehaabs Distrikt blev i 1887 anklaget for at leve i utugtigt Forhold til en ved samme Boplads boende Enke og hendes Datter; foreløbig vedtoges det at søge Sagen ordnet gennem vedk. herrnhutiske Missionær, under hvem E. hørte i gejstlig Henseende. — Paa Efteraarsmødet samme Aar meddelte Bopladsens Forstander, at alle Forsøg, der vare gjorte paa at faa E. til at opgive sit forargelige Forhold, hidtil vare mislykkedes, hvorfor det besluttedes at indkalde E. til at give Møde for Forstanderskabet snarest muligt, idet det blev betydet ham, at saa vel han som hans Husstand — saafremt han ikke gav Møde — indtil videre vilde blive udelukkede fra Adgang til at handle; endvidere udelukkedes han fra Traktement og Repartition.

E. tog sig imidlertid dette meget let, ænsede ikke Advarslen og gav ikke Møde. Som Følge heraf traadte Forstanderskabs-Bestemmelsen om Udelukkelse fra Butikken i Kraft, og da E. en Dag indfandt sig ved vedk. Udsted for at handle, blev dette forbudt ham. Ærgerlig herover lagde E. sig flere Dage i Træk paa Lur efter Forstanderen, fordi denne efter E.s Formening var Skyld i, at han var bleven udelukket fra at handle, og efter nogle Dages forgæves Venten stødte han sammen med Forstanderen; begge vare i Kajak. E. forøvede nu et morderisk Overfald paa Forstanderen med den bestemte Hensigt for Øje at ombringe ham, idet han forsøgte at kæntre ham i Kajakken og paa denne Maade dræbe ham; Forsøget mislykkedes, og Forstanderen undslap.

Forstanderskabet indkaldte derefter ved særlig Skrivelse (Januar 1888) paa ny E. til Møde, men denne Skrivelse blev i Overbringerens Paasyn ulæst sønderreven af E. Nu anmodede Forstanderskabet de andre Fangere ved Bopladsen og ved nogle Nabopladser om at gribe E., binde ham og føre ham pr. Konebaad til Kolonien, hvor Forstanderskabet holder Møder. Og i denne Forbindelse bør det udtrykkeligt fremhæves, at alle Fangerne uden Undtagelse efterkom Op-

fordringen, thi ogsaa de vare efterhaanden blevne bange for E., der havde ladet sig forlyde med, at han vilde fortsætte sine Mordforsøg ikke alene over for den nævnte Forstander, men ogsaa over for andre, der mulig maatte staa ham i Vejen.

Paa denne Maade blev E. ført til Kolonien og anbragt i et i al Hast indrettet Fængsel i en af Stuerne i en ældre, for Tiden ubenyttet Funktionærbolig, hvis Vindue blev forsynet med Jærnstænger, og hvis eneste Dør forstærkedes med en Yderdør; Bohavet i Stuen bestod kun af en Briks med tilhørende Sengklæder foruden nødvendigt Husgeraad. E. kom nu i Forhør, der bredte sig over flere Dage, og i hvilket han tilstod at have haft til Hensigt at myrde den oftnævnte Forstander. For saa vidt angik hans foran berørte utugtige Forhold indrømmede han ligeledes Rigtigheden af den mod ham rejste Beskyldning, idet han tilstod, at han, endnu medens han levede i Samliv med sin Hustru — der dog senere forlod ham — i længere Tid havde staaet i Forhold til Enken og samtidig havde plejet legemlig Omgang med hendes Datter, med hvem han havde faaet et Barn.

Paa Grundlag af de saaledes fremkomne Oplysninger vedtog Forstanderskabet at lade E. endnu en Uge være under Observation ved Kolonien, hvorefter der, hvis hans Forhold i den Tid viste sig at være ulasteligt, da skulde gives ham Tilladelse til atter at drive Erhverv, dog kun paa de samme Fangstpladser, som Koloniens Fangere benyttede, idet Forstanderskabet derefter vilde afvente Inspektoratets Afgørelse. (Det maa her bemærkes, at dette tildrog sig i Begyndelsen af Februar Maaned og Forstanderskabet først kunde vente at høre fra Inspektoratet tidligst i Slutningen af Maj Maaned). I Henhold hertil indstillede Forstanderskabet til Inspektoratet, at E., der fremtidig havde at afholde sig fra alt Samkvem med den nævnte Enke og hendes Datter, gaves Tilhold om ikke oftere at bosætte sig ved sin tidligere Boplads eller Nabopladserne, hvorefter yder-

ligere Straf for ham skulde bortfalde, dog under Tilkendegivelse af, at han i Gentagelsestilfælde vilde paadrage sig haardere Straf, og samtidig fremkom Forstanderskabet med en nærmere Begrundelse af sin Indstilling, hvilken blev tiltraadt af Inspektoratet.

E. forholdt sig nu rolig i længere Tid, indtil han i September Maaned 1888 pludselig forsvandt fra Kolonien, opsøgte sin Frille (Enkens Datter) og fornyede Samlivet med hende, hvilket vedvarede til d. 3. December, da de begge efter Forstanderskabets Ordre bleve førte til Kolonien, hvor der afholdtes Forhør over dem, og i hvilket de begge tilstode deres Brøde. Pigen, der atter blev hjemsendt, blev straffet med Udelukkelse indtil videre fra Traktament og Adgang til Handelens Bygninger. E., der lod til at være bleven ondsindet, idet han undsagde og truede alle, saa vel Grønlændere som Europæere, blev, som værende farlig for den offentlige Sikkerhed, paa ny indespærret og anbragt i det omtalte Fængsel, hvor han for øvrigt blev godt behandlet og fik daglig Motion, dog stadig under Ledsagelse af en eller to Grønlændere.

I Foraaret 1889 fremkom E., der stadig holdtes fængslet, med Meddelelse om, at den nævnte Pige, til hvem han havde staaet i utugtigt Forhold, ved Kvælning havde ombragt et Pigebarn, der var Frugten af denne Forbindelse. I denne Anledning blev Pigen atter kaldt til Kolonien og fremstillet for Forstanderskabet, over for hvilket hun vedgik Sigtelsens Rigtighed, men paastod at være om just ikke direkte saa dog indirekte opfordret til sin forbryderske Handling af E. — Sagens Afgørelse blev udsat, til Inspektøren i Løbet af Sommeren kom til Stedet; indtil videre blev Pigen stillet under Opsigt ved Kolonien. Efter nærmere Forhandling mellem Inspektøren og Forstanderskabet blev hun samme Aar dømt til at hensættes i Fængsel ved Kolonien i, saa vidt jeg erindrer, 2 Aar, hvorfor der i den tidligere omtalte Funktionærbolig blev indrettet et Fængsels-Værelse ogsaa til hende. Hendes Helbredstilstand

taalte imidlertid ikke denne Indespærring, og allerede i November 1890 maatte hun sættes paa fri Fod, idet hun dog vedblev at staa under Kontrol af Forstanderskabet, hvilken Kontrol først blev hævet i 1892. — E., der under sin Fængselstid ofte havde vist sig ondsindet og først sent faldt til Ro, løslodes af Fængslet i Sommeren 1892, dog saaledes, at han indtil videre stilledes under Forstanderskabets Tilsyn. Senere har E., saa vidt jeg ved, opført sig mønsterværdigt og skal atter være bleven et nyttigt Medlem af Samfundet. Havde Forstanderskabet imidlertid ikke fra Begyndelsen af taget saa energisk fat paa Sagen, er det vanskeligt at sige, hvorledes Resultatet kunde være faldet ud.

Hvad nu endelig Europæernes Retsforhold i Henseende til Strafferetten angaar, da har Forholdet altid været det, at de sorterede under de danske Love. De i Handels Tjeneste fra Begyndelsen af ansatte Kolonister vare Europæere, og først senere begyndte man i større Udstrækning at anvende indfødte i Tjenesten; disse indfødte ere, da de vare Afløsere for de europæiske Kolonister, ogsaa blevne underkastede danske Love, og denne Bestemmelse gælder den Dag i Dag. I Praksis er den dog uden nogen egentlig Betydning, thi man vilde dog sikkert betænke sig paa at hjemsende en indfødt, der f. Eks. gør Tjeneste som Haandværker, for at dømmes og afsone sin Straf herhjemme. For saa vidt hans Forbrydelse var af en mere graverende Beskaffenhed, vilde man vistnok — hvad man tidligere har gjort med en i Missionens Tjeneste staaende indfødt, der havde været meddelagtig i en Sag om Barnefødsel i Dølgemaal — afskedige ham af Tjenesten og derefter lade ham blive tiltalt og dømt af vedkommende Forstanderskab. — Dette er maaske i og for sig ikke korrekt og ikke overensstemmende med Bestemmelserne, men jeg tror dog, at man ved den af mig antydede Fremgangsmaade vilde handle i begge Parters velforstaaede Interesse.

I de første Aar af Hans Egedes Ophold i Grønland er det sikkert gaaet, som det kunde bedst, med Hensyn til Rettergangen over for Europæerne; der foreligger ikke noget særligt om Strafferetsplejen i den Periode. I Aaret 1728 blev der af Kongen udsendt en større Ekspedition under Overbefaling af Major Paars for at anlægge et Fort i Grønland; Ekspeditionen bestod foruden af flere Officerer, Officierer og Betjente af »nogle gifte Folk, til Dels frivillige, til Dels udtagne af Castellet og Børne-Huset, som blev tilsammen copulerede, i aller naadigste Hensigt, at Landet ved samme skulle blive populeret, og Colonier anretted« (Hans Egedes: Relation, 1738. Pag. 241). Efter andre Optegnelser blev der ifølge Kongens Ordre udtaget 10 af de yngste mandlige og kvindelige Fanger i Børnehuset, hvilke da bleve sammenviede og sendte til Grønland. Desværre ser jeg mig, trods ihærdig Undersøgelse, ikke i Stand til at opgive, hvori disse mandlige og kvindelige Fanger havde syndet; det kunde nemlig have været meget interessant at faa oplyst, hvilke Forbrydernaturer man agtede at anvende ved den første Kolonisation af Grønland. Til Held for de indfødte var disse deporteredes Nærværelse i Landet kun af kort Varighed, idet de fleste af dem døde i Løbet af Vinteren. — For øvrigt kronedes Ekspeditionen langt fra med Held, og Hans Egede samt Officererne tilbragte en alt andet end behagelig Vinter (1728—29), idet Soldaterne gjorde Mytteri; der blev oftere nedsat Krigsret for at holde Forhør og afsige Dom over Soldaterne, hvoraf man sikkert tør slutte, at man i den Periode gik frem efter den militære Straffelov.

I Aaret 1782 blev Europæernes Retsforhold ordnet paa en efter Forholdene nogenlunde betryggende Maade. Med Hensyn til Strafferetten indeholder 12. Post i den tidligere omtalte Instruks af 19. April 1782 Anvisning i saa Henseende; bemeldte Post har til Overskrift: »Om Forbrydelser og tvivlagtige Tilfælde, samt hvorledes man dermed haver at forholde sig« og indeholder 5 Paragraffer, hvilke

jeg, omendskønt de ogsaa omhandle disciplinære Forseelser, dog finder det rigtigst at anføre her in extenso; de lyde saaledes:

§ 1.

»Skulle nogen af Stedets Mandskab vise sig halsstarrig, ulydig eller modtvillig i Handelens Arbejde, doven eller efterladen udi hvad ham bliver befalet, liderlig udi Drik eller anden Udsvævelse, ublu i Ord eller Omgang, haard og tyranisk imod Grønlænderne, eller og i andre Maader føre et uordentligt og uanstændigt Levnet, og han ikke efter Advarsel eller lemfældig Revselse, retter sig, straffes han paa Kroppen, eller, til de Fattiges Bedste, paa Pungen, eller paa begge tillige, alt efter Omstændighederne og Forbrydelsens Beskaffenhed. Frugter end dette ikke, da haver Kiøbmanden Frihed at hiemsende et saadant ondt Menneske, om han ikke i Landet er gift; men er han formedelst Egteskab forbunden at blive i Landet, udsettes han af Handelens Tieneste og nyder derefter hverken Kost eller Løn, men maa søge at ernære sig og sine med Sælhunde eller anden Fangst, ligesom Grønlændere. Og paa det de, som formedelst slet Opførsel, hjemsendes, kan her, efter Sagens Beskaffenhed, tilbørlig blive anseete og straffede, maae om deres slette Forhold indsendes saadan bevislig og omstændelig Underretning, som efterstaaende 3die og 5te Paragraph foreskriver«.

§ 2.

»Om et eller andet tvivlagtigt Tilfælde i en eller anden Henseende maatte forefalde, som udfordrer mere end sædvanlig Forsigtighed, da haver han¹⁾ strax at henvende sig til Inspecteuren, ifald han er saa nær, at Resolution fra ham betimelig kan indhentes, hvis ikke anmoder han Missionairen, at han med ham, tilligemed Assistenten, Bødkeren og Tømmermanden, med al Forsigtighed overvejer og over-

¹⁾ o: Kiøbmanden.

legger, hvad i saa Fald kan eragtes for raadeligst at gribe til, hvilket da afgøres efter de fleste Stemmer«.

»Over det saaledes passerede, forfattes en skriftlig Forretning, som med alles Underskrift og Forsegling, indsendes til Direktionen med første Skib, og ligeledes indberettes Inspecteuren«.

§ 3.

»Kiøbmanden bør med Assistenten og, vekselsvis, Bødker eller Tømmermand, afholde Forhør i de Sager, som strax paa Stedet, efter de fleste Stemmer kan afgiøres ved paalæggende Penge-Mulct, eller corporlig Straf, saavel som og i Sager af større Betydenhed, naar Inspecteuren ikke er saa nær, at han, i Følge efterstaaende 5. §, eedelig kan afholde Forhøret. Og have Vedkommende i sidste Tilfælde med største Flid at undersøge alle Sagens Omstændigheder, og samme udi en skriftlig Forretning tydelig at anføre, paa det man af saadan Forretning (som med alles Underskrift og Forsegling snarest mulig bliver at hidsende) kan have den fornødne Oplysning og Veiledning. Mulcter over 10 Rdlr., og Straf paa Ryggen over 15 Slag, kan, ifald den Skyldige forlanger det, apelleres til Inspecteuren, som baade kan formilde og forøge Staffen; taber han den, bøder han endnu 2 Rdlr. til de Fattige. Er Inspecteuren saa langt fraværende, at hans Confirmation paa Straffen i saa Fald ikke kan indhentes inden Skibets Afgang, gaaer den paaankede Dom til Directionens Kiendelse«.

§ 4.

»Skulle nogen af de Personer, som et Forhør bør bestaa af, selv være indviklede i den Sag, som skal forhøres, maa andre af samme Klasse fra nærmeste Koloni tiltages i de Paagiældendes Sted, dog maae man, siden nogle af Kolonierne ligge saavidt fra hinanden, lempe sig saameget mueligt efter Omstændighederne, og derfor naar det gielder paa, betiene sig af de Officerer¹⁾ man kan have, om

¹⁾ hermed menes Kiøbmænd og Assistenten.

de just ikke ere af selvsamme Klasse. Man kan og, naar dertil er Leilighed, forøge Forhøret med Lemmer«.

§ 5.

»Forseelser og Forbrydelser, som ere af den Beskaffenhed, at de ikke paa Stedet ved Penge-Mulct, eller anden Straf, kunne afgjøres, saavel som alle Sager af Betydning, og de, som ved ordentlig Rettergang her bør forfølges, skulle af den kongelige Inspecteur examineres og eedelig afhøres, efter den Tilladelse og Befaling Hans Majestæt Kongen dertil allernaadigst har givet (ligesom han og eene, naar han er tilstede, kan dictere de Mulcter og Straffe, som et samlet Forhør ellers paalægger).«

»Naar derfor Tilfælde af saadan Beskaffenhed efterdags skulle forefalde, haver vedkommende Kiøbmand, Handels- eller Hvalfanger-Assistent, saadant at anmelde for Inspecteuren, og, ifald der er *periculum in mora*, enten strax at henbringe alle Paagiældende med Vidner, til Inspecteurens Boepæl, for der at forhøres, eller, naar dette, formedelst Sagens alt for store Vidtløftighed og indviklede Omstændigheder, skulle være ugiørligt, da afhente og befordre Inspecteuren til det Sted, hvor Sagen har reist sig, eller beqvemmeligst kan examineres.«

»Skulle derimod enten Inspecteurens alt for lange Fraværelse, eller Vejens Ufremkommelighed paa den Tid, hindre begge Dele, og Sagen ikke kan taale at henstaae til bedre Leilighed, eller til Inspecteuren paa sin Omreise kan foretage den, da haver man at forholde sig, som i forestaaende 3. og 4. § er befalet.«

Ved den nye Instruks af 2. Januar 1873, hvis §§ 22—27 handle om Forseelser og Forbrydelser, begaaede af Europæere eller i Tjenesten ansatte indfødte, ere de ovenstaaende »Anvisninger« af 1782 blevne omredigerede og moderniserede, men Grundtanken i dem er den samme som i Instruksen af 1782, til hvilken der ogsaa henvises. Det maa dog her bemærkes, at naar der i den gamle Instruks (§ 1) er talt om: at hjemsende et saadant ondt

Menneske, om han ikke i Landet er gift o. s. v.«, er dette i den nye Instruks forandret til: »med mindre han er grønlandsk gift, i hvilket Tilfælde han alligevel udsættes af Handelens Tjeneste, overladt til at ernære sig ved grønlandsk Erhverv.«

Sluttelig skal jeg, omendskjønt Forholdet efter Nutidens Synspunkt vel næppe ^{al}kun komme ind under Begrebet Strafferetspleje, som et Kuriosum anføre en Paragraf i Instruksen af 19. April 1782, der giver et ret illustrerende Bevis paa Datidens Skikke og Fordringer, og som for øvrigt ej heller stiller de dengang i Grønland værende Europæere, dog forhaabentlig fornemmelig Underklassen, i et særlig flatterende Lys. § 2 i 1. Post af Instruksen, hvilken Post har til Overskrift: »Om Gudsfrygtigheds Øvelse og et christeligt Levnet« lyder nemlig saaledes:

»Hvo som uden bevislig Sygdom eller lovlig Forfald forsømmer Morgen- og Aften-Bøn, eller Gudstienesten om Søn- og Helligedage, bøder til de Fattige, første Gang 8 Skilling, anden Gang dobbelt, og saa fremdeles. Befindes det, at han imidlertid har drukket sig drukken; eller begaaet noget uanstændigt; eller han under Bønnen forstyrrer nogen i sin Andagt ved Støi, Latter, Banden, eller forargelige Geberder o. s. v., da straffes han paa Pungen eller Kroppen, efter Omstændighederne og Forbrydelsens Beskaffenhed.« — Denne Paragraf er selvfølgelig ikke medtagen i Instruksen af 2. Januar 1873. —

Med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvilke Forbrydelser der i Grønland ere begaaede af Europæere, ser jeg mig ikke i Stand til at kunne oplyse noget. Imidlertid tør man sikkert gaa ud fra, at der — bortset fra den ældre Tid — næppe i saa Henseende er forefaldet noget særligt graverende. Ogsaa i denne Retning fortjener Administrationen Tak, thi den har — under alle Omstændigheder i den nyere Tid — altid ved Antagelsen af danske Folk til Tjeneste ved Kolonierne i Grønland, saa vidt muligt søgt at skille Bukkene fra Faarene.

Idet jeg hermed slutter denne Artikel, haaber jeg ved det foran anførte at have bevist, at det om grønlandske Forhold saa ofte anvendte Mundheld: »Nord for Lands Lov og Ret« ikke med Berettigelse kan siges at være paa sin Plads.

C. Ryberg,

Kontorchef i den kgl. grønlandske Handel.
